

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ

ӘЛ-ФАРАБИ атындағы
ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ

Мәшһүр

УАН

Дружные
Юности

«Журналист болғым келеді...»

ШЫҒАРМАЛАР ЖИНАҒЫ

Алматы 2016

Ғылыми редакторлар:
ф.ғ.к., доцент Медеубек С.
с.ғ.д., профессор Сұлтанбаева Г.С.

Жауапты редактор
ф.ғ.к., профессор Қабылғазина К.Қ.
аға оқытушы Әлім Ә.А.
аға оқытушы Нода Л.П.

Техникалық редактор
аға оқытушы Әлім Ә.А.

Журналист болғым келеді...: шығармалар жинағы. –
Алматы: Қазақ ұлттық университеті, 2016. – 314 б.

ISBN 978-601-04-1791-4

Техникалық редакторы: А.С.Сұлтанбаева. Қазақ ұлттық университетінің журналистика факультеті баспасының және электронды БАҚ кафедрасының ұйымдастыруымен жасалған республикалық «Журналист болғым келеді...» атты байқауының жеңімпазы Аманжол Аманжолұлының шығармалары жинағы.

ӘЛИХАН БӨКЕЙХАН КӨТЕРГЕН ТІЛ МӘСЕЛЕСІ: КЕШЕ ЖӘНЕ БҮГІН

Бөкенбай Ерасыл,

№30 орта жалпы білім беретін

мектептің 10 сынып оқушысы.

Батыс Қазақстан облысы,

Орал қаласы.

Қазақ тарихында ұлт үшін толарсақтан саз кешіп, тоқтамай тартып шыққан бірден-бір тұлға, арысымыз Әлихан Бөкейхан. Алаш ардақтысының мұрасы ұшан теңіз. Ол ормантанушы, публицист, адармашы, әдебиеттанушы, ғалым, саясаткер, журналист болып ұлтқа қызмет етті. Алты алаштың рухани көсемі болып тарихта қалды. Біз бұл шығармамызда Әлихан Бөкейханның тек тіл үшін еткен қызметін ғана саралауды мақсат еттік. Тіл мәселесі қазақ үшін мәңгілік мәселе. «Ұлттың ұлт болуына бірінші шарт – тіл», – деп Мағжан Жұмабаев айтқан. Қазақ хандығы құрылған тұста оған қызмет ететін қазақ тілі де өсіп жетілген болатын. Аз уақытта қазақ деген еркін қауымды бір мүдде, бір мақсатқа жұмылдыра алатын тіл-құдірет ғасырлар бойы қалыптасып келіп, бір тұтас ұлт тілі ретінде тарих сахнасына шықты. Тіл ұлттың анасы. Елбасы Н.Ә. Назарбаев айтқандай «Ғасырлар бойы қазақтың ұлт ретіндегі мәдени тұтастығына негізгі ұйытқы болған – оның ғажайып тілі».

Еліміз тәуелсіздік алған соң қазақ тілі Қазақстан Республикасының мемлекеттік тілі болып жарияланды. Бірақ тіл үшін күрестің тамыры тым тереңде жатыр. Қазақ қазақ болғалы, алаш атқа қонғалы тіл мәселесі саяси тұрғыдан ХХ ғасырдың басында көтеріле бастады. Сонау жылдарда «қара қазақ, сары бала қамы үшін» Махамбеттер қылыш сермесе, Әлихан Бөкейхан ұлт үшін қалам тербеп, саяси күрестің жаңа жолын бастады. Қазақтың баспасөз тілінің, ғылым тілінің, жалпы жазба әдеби тілінің қалыптасуы мен дамуына мақсатты, саналы түрде қызмет етіп, елеулі үлес қосты. 1905 жылы қарашада Ресейдің «жергілікті және қалалық қайраткерлерінің» Мәскеудегі съезінде сөйлеген сөзінде: «Ана тілін еркін қолдану қазақтардың таяу арадағы мұқтажы» деді Ә. Бөкейхан. Ол қазақ мектептерінің жай-күйін